

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İctihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

15 Mai 1929 No. 273

İCTİHAD

TÜRKÇE VE FRANSIZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANA'Î,

SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nûsha]Türkiye için 2bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 273—15 Mayıs 1929

İŞ BAŞINDAKİ ADAM

Mubahat Beyin tercumeleri cidden çok faydalı tercumelerdir, kendisini ve tercumelerini takdir ve tab'eden Ağâh — Sabri Beyler kitabhanesini yürekden tebrik etmeliyiz. *İş* adlı kitabı çok okundu ve çok istifadeli oldu. Bu defada yine GASSON'un «*İş başındaki adam*» adlı enfes kitabını türkçemize çevirdi ve basıldı. Gasson'un bütün kitaplarını gençlerimize şiddetle tavsiye ederiz. «*İş başındaki adam*» ı ne kadar sena etsek azdır; kitabın son başını İctihad okuyucularına arz etmekle iktifa ediyoruz:

MUAYYEN VE BÜYÜK BİR GAYE TAKİP EDİNİZ.

İnsanlardan pek çoğunun muayyen ve büyük bir gaye takip etmeksizin haşereler gibi bir günden öbür güne yaşadıkları bir hakikat değildir? Bunların rüzgâr önüne düşen böcekler gibi kâh şarka, kâh garba sürüklendikleri bir hakikat değildir? İnsanların pek çoğu her istikamete müheyya-yı hareket değildir?

Maelesef bir çok insan kendisine tek-lif edilen vazifenin mahiyetinden ziyade kendisine verilecek ma'aşın miktarı ile alakadar olmaz mı?

İngilterede bu düşünce ile eğlenmek için bazı sahnelerde bir oyuncu başka bir oyuncuya sorar: Sana bin lira versem bana ne gibi hizmetler yaparsın.» Öteki şu cevabı verir: «Onları saymaya utanırım.»

İşte sanatkâr bu cevapla böyle gayesiz; hedefsiz ve yalnız para için çalışanları ter-zil eder.

Bizim rehber ve reislerimizden bir ço-ğu da muayyen bir gayeye, sabit bir siya-sete malik değildiler. Bizim siyasi fırkala-

rın bugün tereddüt ve anarşi içinde bulun-malarının sebebi, reislerinin bir muayyen siyasete; bir katî porogramı malik olma-yup vaziyete göre idareimaslahat poletikası takip etmeleridir.

Bir adam zekâsı, azim ve çalışması sa-yesinde, muayyen bir gaye takip etmeden de zengin ve meşhur olabilir. Fakat o hiç bir vakit hak ki bir reis, bir nazım olmaz. O belki iyi yaşar ve iyi ölür. Fakat bir iz bırakamaz. Az evel dünyanın iki mühim şahsiyeti öldü. Biri alman milyonerlerin-den Hugo Stinnsens, diğeri amerikalı Fran-k A. Munsey dir. Bunların ikiside gayet büyük müessiseler kurmuşlardı. Bunların ikisi de gazeteler satın almışlardı. Bunların ikisi de cihan piyasasında mühim mevki-lere sahiptiler. Bunlara rağmen ikisininde muayyen bir gayesi yoktu. Bunlar zengin-diler, fakat hiç bir zaman hiç bir sahade bir re's ve nazım değildiler.

Hatta bunlar, domuz yetiştirmek mak-sadile, arazi satın alan bir köylü kadar bir muayyen gaye sahibi değildir. Bunların ikiside durmadan, ve gelişi güzel öteye bo-riye koşmuş şimdi arazi almış, şimdi bir fabrika daha yapmış: kâh borsa oynamış kâh mevaddı iptidaiye toplamışlar. Fakat kur-dukları müessiseler çökmüş ve kendileri bi-rer iz bırakmadın göçüp gitmişlerdi.

Ben her kabiliyetli insandan bir büyük ve hörmete şayan,ve hayatına bir istikamet ve bir renk verecek bir gaye, ve bir pılan takip etmesini isterim. Ve bunu isterken

bir idealist gibi değil bir şiad mı gibi düşünürüm.

Meşhur [Lort Rosebery] hakkında mühim bir hatıram vardır. Bu adam daha mektep talebesi iken şu üç şey'i kendisi için gaye ittihaz etmiş.

- 1 — Zengin bir zevce.
- 2 — Derby yarışını kazanmak.
- 3 — İngiltereye baş vekil olmak.

(Lort Rosebery) bütün bu gayelerini elde etmiştir.

Hatta o gayelerinden birinde daha çok muvaffak olmuş: derby yi bir değil iki kere kazanmış, zengin bir kadınla evlenmiş ve başvekil olmuştur.

İnsanlar gayelerile beraber yaşmalı, onunla beraber büyümelidirler. Dikkat ediniz bir caddeden dik ve tereddüdsüz yürüdüğünüz zaman öteki yolcuların size yol verdiklerini görürsünüz.

Muayyen gaye sahibi olanlar muhitle-
rinin kuvvet ve takdirini de kazanırlar.

Nice az kabiliyetli insanlar vardır ki mahza büyük ve muayyen bir gaye sahibi oldukları için kuvvetli olmuşlardır.

Tetkik ederseniz; çalışan çocuklara ve sporculara verdiğimiz, mükâfatlar, futbolculara yaptığımız alkışlar; Lortlar kamasının hikmeti mevcudiyeti nedir? Hepsi insanları birer gaye sahibi olmaya teşvik içündür. (Tenuyson) ismindeki fazılın dediği gibi: «mütemadiyen büyüyen bir gaye insanlara fevkalbeşer kuvvet temin eder.»

Ticarette sanayide, maliyede ve siyasiyatda mutlakâ büyük bir şey yapmağa a. zimeden namağluptur.

(Royce) otomobillerin en son sistemini icadederken bu adamlardan biri idi.

(Karneçi)çelik fiyatını düşürürken; Rockefeller makina yağı fiyatını kırarken Leverholme en iyi sabunu imal; (künart) deniz yolculuğunda sürat istirahat ve emniyet temin ederken hep bu gayeli adamlardan biri idiler.

Meşhur kâşif (Drake) kutbu cenub keşfinden dönerek «istediklerimizin hepsini elde ettik» demişti.

Gemicilerin ona tabaiyyet etmiş olması sırf onun gayesine hürmet ve iradesine itimad etmelerindendir. O evvelâ gayesini söyledi, sonra da onu istihsal etti.

Bir gayeye malik olmak için bir dev olmak lâzım gelmez. Her insan gayesini kabiliyetlerine tevfik etmelidir. Nice ehemmiyetsiz kimseler vardır ki, ehemmiyetsiz marifetlerini iyi yapmak sayesinde muvaffakiyet kazanmışlardır.

Umumî harpten evvel Pariste bir yaşlı köylü kadın yaşırdı. Bu kadın gayet iyi kaz kızartması pişirirdi. Kadın bu husustaki kabiliyetinden istifade teminini kendine gaye edinmişti. Dünyanın büyük zenginleri hatta krallar bile bu büyük kadının dükkânına kızartma yemeğe gelirlerdi.

Herkes akranı aras.nda hangi işte daha kabiliyetli olduğunu bulup o işte terakkiyi kendisine gaye ve hedef ittihaz etmelidir.

Eğer muayyen bir gayeniz olmazsa, eğer siz her harekete lâkayt kalırsanız ve vaktinizi bir pazardan öbür pazarda kadar tesadüfe tebean geçirirseniz hayatın heyecan ve zevkını tadamazsınız. Bilâkis bu heye cana mukabil sizde hayata karşı bir teneffür başlar.

Hayattan nefret ise manevî iflâs demektir ki, neticesi sefalet ve ölümdür.

Boş binlerce insanı mahvetmiştir. Fakat teneffür yüz binlerce...

Teneffür bir zehirli havadır ki, nice milletleri mahvetmiş ve şimdi de bizim memleketimizin kuvvetlerini kemirmekte bulunmuştur.

Her hakiki rehberin gayesi kendi müessesesinde kendi taraftarlarında ve kendi vatandaşlarında bu (teneffür) hastalığını izale etmek olmalıdır. O adamlarına hayatın hakiki manasını, onun ne kadar acı olduğunu anlatmalı. O yanlış olarak (hayat)

denilen (yarım ölüme) nihayet vermelidir.

Hakikatta yüzde otuz nispetinde yaşayan insanları yüzde yüz yaşamaya teşvik etmelidir.

Taraftarlarının büyük bir kısmı üzerinde bunu temin edebilen bir reis, reislerin en büyüğüdür.

Bizzat kendini büyük bir mevcudiyet haline getirmek muvaffakiyetin, ahlâkın ve her türlü saadetin başıdır.

Tarihin tanıdığı ve tanımadığı bütün kahramanlar ve şehitler hep gayeleri için yaşamış mefkûre ve idealleri için ölmüş insanlardır.

Nefsini ve iradesini terbiye ve büyük ve şayani taktir bir gaye takip ederek hem kendine beşeriyete faydalı olmağa çalışmak Bence bu reislik, ve rehberlik mefhumlarının tarifi için söylenilecek en son sözdür.

GASSON-MUBAHAT

«SOLMAYAN GÜZELLİKLER» den

Be kadri sa'y yabed her kes ez feyzı ezl behre
Eger zarfı tu kem gired günahi nist deryara.

Her kesin nasibi çalışmasile mütenasib olur, eger senin habin az alıyorsa deryanın günahı nedir? **ŞEREF KAZVÎNÎ**

Mevc ez hakiketi guheri bahr ğafilest:
Hadis ci gune derk numayed kedîmra?

Dalga, denizin incisinin hakiketinden gâfildir «hadis» olan «kadim» olanı nasıl anlar? **[SA'İB]**

Cürmi menest pişi tu ger kadrime kemest
Hod kerdeem pesend hiridari hişi ma.

Eger yaninizda kıymetim az ise o kabahet benimdir. Müşterimi ben beyendim, ben intihab etdim. **NAZÎRÎ**

Zistenem ba tu muyesser me bad
Bi tu eger zistenem ârzüst [Cismi]

Eger arzun bensiz yaşamak ise seninle yaşamak bana muyesser olmasın?

BİR AHLAKIN İCMALI

Yazan: J. M. Guyau

VI

Tabi'at nazarınızda teşahhus eder: ziyası size tevcih olunan bir iltifat[grâce]bir hitabı-izzet gibi görünür. Tabi'atın bütün mahluklarında öyle bir gençlik ve ümid bolluğu var ki siz dahi cihan şumul hayatın bu ilcâsile mest ve hayran olursunuz.

Bu vech ile dinî ve ahlakî mes'elenin kadim şekli, mevcudiyeti rabbanî, bu yeni şekle irca' olunur: la yemutluk [im mortalité]. Bu mes'eleda ben şimdiden ben mi'yim, yahud benim şahsiyyetim bir mevhummudur, ve ben diyecek yerde biz, cihan dememmi lâzım, bunun bilinmesi demektir.

Zahiren ne kadar za'if olursa olsun tek bir mevcud, Tabi'atda ben diye bildiği takdirde, şubhesiz bu mevcud ebedi olurdu. Burada yekdigeri karşısında iki büyük ferziyye bulunur. Evvelâ bütün zahirî benlerin yekdigeri içinde kaynaması bütün şu'urların tabi'atın içine şe'nî kabili nüfuz olması, bütün o sözde vahdeti çevheriyyelerin bizzat kendimizde ve kendimizin haricinde açılau ve içinde nazar ga'ib olduğu kaçıcı manzaralar halinde «alâ'imî' zahirî kesretler»e[*] muncir olması, Buna bedel diğer farziyye: Tabi'atın bir maksadı var: ferd. nihayet nusgu bir kaç nuvede belki de bir kaç noktada temerküz eden mu'azzam bir ağaç gibi, Tabi'atın nusgu, bilahere açılmak üzere toplanır. O zaman ferdler pâydar zümreler teşkil ederlerdi. Bahri muhitde adacıklar da yokmu? Bundan başka bu ferdlerin ba'zıları birbirine sarılır aslâ ayrılmamak için yekdigesine bağlanırlar. Birleşmek için kâfi derecede sevişmek kâfi gelseydil Bu birleşmek o zaman ebedilik olurdu: Mehabbet bizi ebedi kılardı.

Teessüf olunur ki lâyemutlugun aleyhinde çok i'tirazlar var. Bu i'tirazlardan biri ve en vahim olanlarından biri tekâmül [E-

[*] Multiblicité phénoménale.